

LBRIS

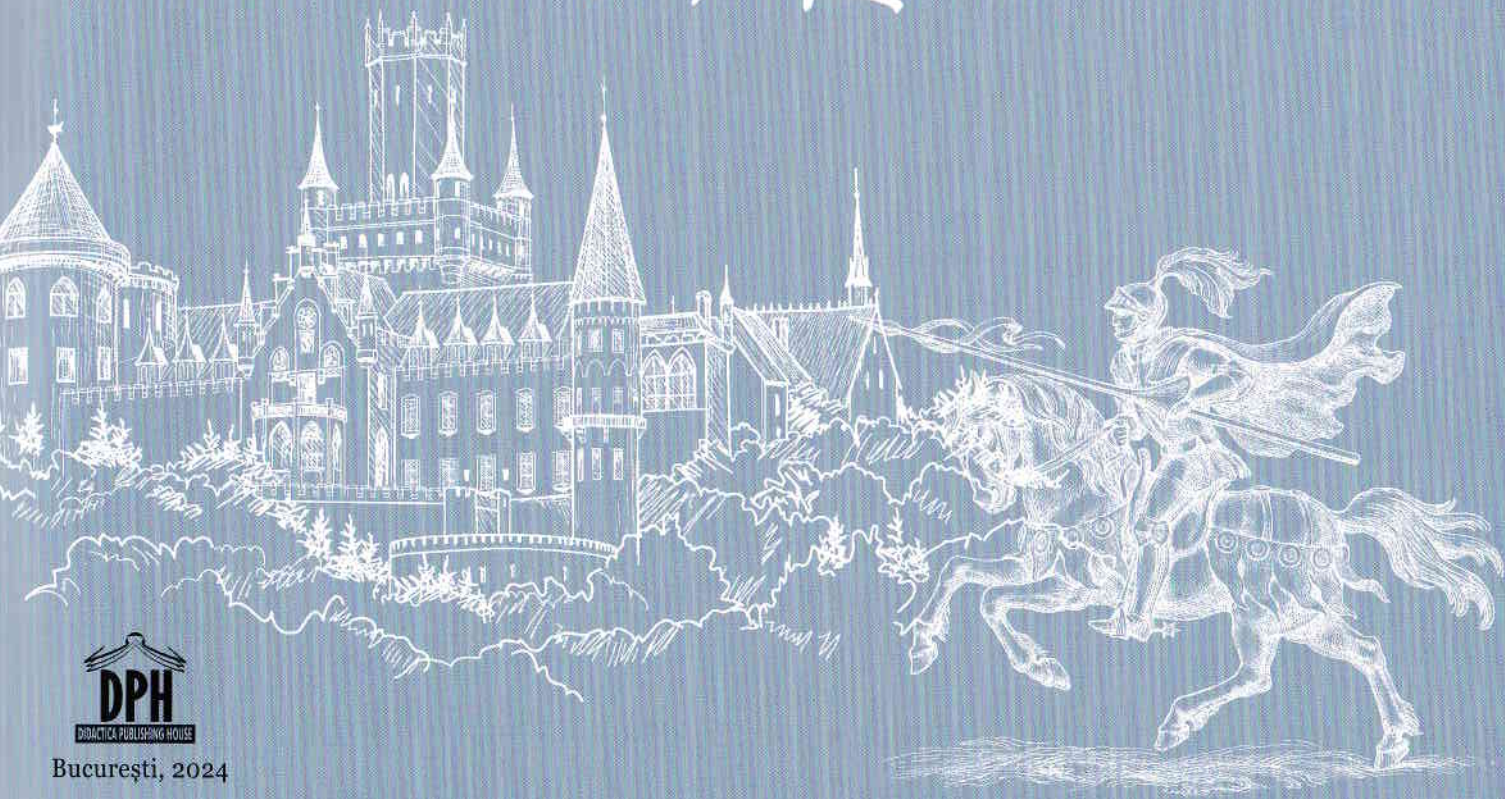
We know
books

Biografii

Gabriela GÎRMACEA

Petre Ispirescu

Viata și opera

DPH
DIDACTICA PUBLISHING HOUSE

București, 2024

PRIMII
ANI

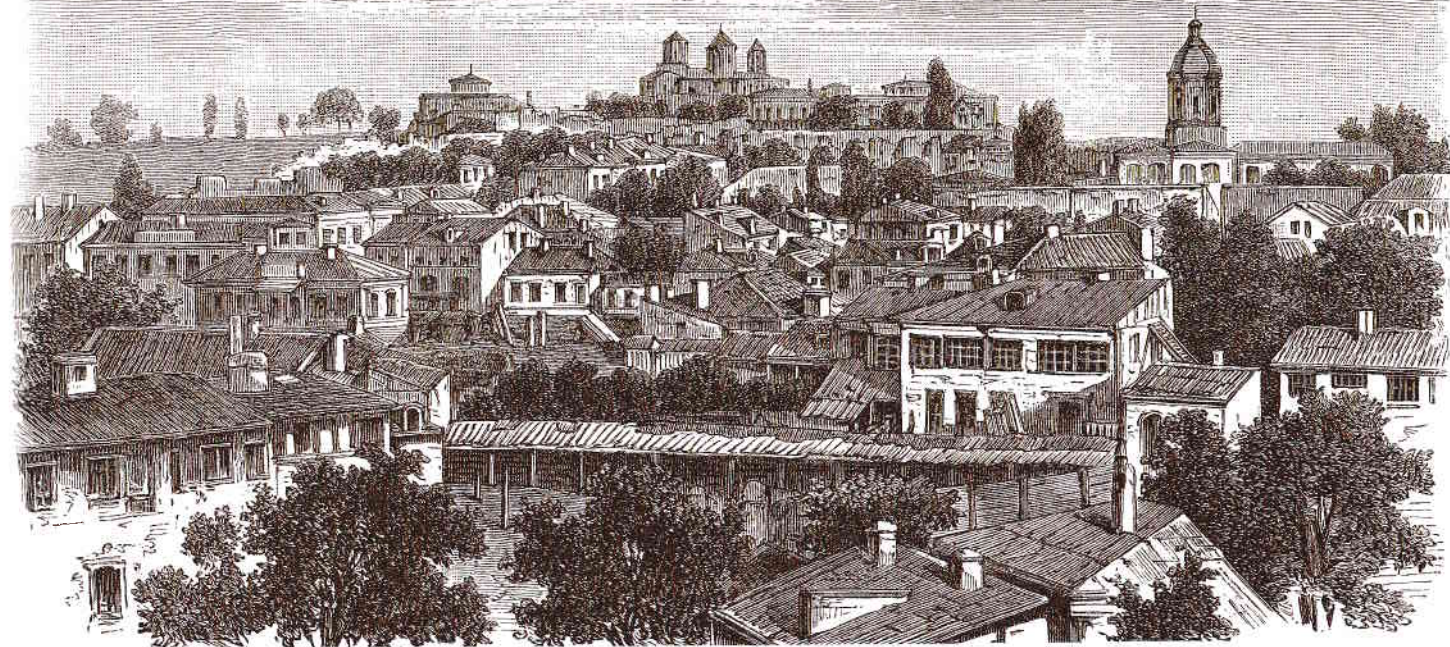
Petre Ispirescu s-a născut la 13 ianuarie 1830, în București, într-o casă din mahalaua Pescăria Veche, aflată lângă Biserica „Sfântul Gheorghe”. Familia sa era de origine modestă și a avut patru copii: Petre, Ștefan, Ghiță și Safta.

Tatăl său se numea Gheorghe și era frizer. Prăvălia lui se afla în mahalaua Udricani, unde familia s-a mutat când au venit pe lume mai mulți copii, și se numea **La briciul lui Traian**. Tatălui i se spunea *Ghiță bărbierul*. Fire practică, foarte vorbăreț și bun gospodar, acesta nu prea înțelegea rolul învățăturii și nu avea o părere bună despre școlile domnești. Cu toate acestea, el și-a înscris copilul la școlile organizate pe lângă biserici, pentru a-i asigura o educație minimală.

Mama sa, Elena, se ocupa cu treburile gospodărești și cu îngrijirea celor patru copii. Contribuia la venitul familiei făcând menajul în diferite gospodării și se îndeletnicea cu lucrul de mână. Petre Ispirescu a scris despre ea în jurnalul său că era foarte chibzuită și avea o fire blândă. Din câștigul ei, reușea să pună deoparte câte un bănuț și astfel și-a sprijinit fiul să învețe. I-a cumpărat lui Petre mai multe cărți, satisfăcându-i dorința de cunoaștere.

Ambii părinți erau povestitori talentați. Și-au crescut copiii cu basme, legende, povești, snoave, mai ales iarna când se adunau în jurul sobei. De aceea, copilăria lui Petre Ispirescu a fost frumoasă. Protejat de părinți și alături de ceilalți copii din mahală, obișnuia să se joace pe uliță. În jurnalul său, pe care Petre Ispirescu l-a început la vârsta de 35 de ani, a descris câteva dintre jocurile copilăriei, motivând:

spre a ști copiii mei într-o zi care erau jocurile copilăriei părintelui lor.

Vedere asupra Bucureștiului la 1850, gravură

Iată descrierea jocului **Ineluș învârtecuș**:

Se juca mai mult iarna. Copii și fete la un loc, se făceau pe rând. Unul puneă capul în poala celui mai mare. Apoi toți de giur împrejurul lui puneă câte un deget pe capul lui. Cel mai mare, cu un ineluș în mână, ocolea mâna pe d-asupra degetelor, în timpul acesta zicea: „Ineluș învârtecuș, p-al cui deget am pus?” Odată cu aceste vorbe, puneă inelușul pe degetul unuia. Dacă ghicea pe-al cui deget se puneă inelușul, se ridica și se puneă acela ce era ghicit, iară de nu, operația reîncepea și nu se termina decât când ghicea.

Alte jocuri ale copilăriei sunt prezentate la fel și clasificate în funcție de sezon. Pe unele le juca vara (*De-a porumbeii, De-a ascunselea, Cu zmeul, Cu morișca de vânt, De-a baba gaia, De-a leapșa*), pe altele – iarna (*De-a baba oarba*). Jocurile descrise de Petre Ispirescu stimulau dezvoltarea memoriei și a imaginației copilului, care își asuma diferite roluri, deprindea capacitatea de a versifica sau de a improviza.

Când se jucau *De-a v-ați ascunselea*, copiii obișnuiau să numere. Cel care rămânea ultimul era pus să mijească, în timp ce restul copiilor se ascundea. Iată „o numărătoare” pe care copiii o rosteau pe silabe, fiecărui jucător corespunzându-i câte o silabă:

*Leși, fetiță,
Din portită,
Că te-așteaptă Talion,
Talion, fecior de domn,
Cu tichie
De frânghie
Și pană de ciocârlie,*

*Cu căruța Radului,
Cu caii-mpăratului
Prin mijlocul satului,
Cu biciul cumnatului.
Dorobant!
Clant!*

Ghicitorile și basmele făceau parte și acestea din frumusețea clipelor pe care copiii le petreceau împreună, odihnindu-se după prea mult alergat. Unele ghicitori sunt foarte cunoscute:

*Șervetel vârgat
Peste culme aruncat!
(Cureubent)
Ce trece peste apă și nu face valuri?
(Strigătul)*

*Nuia
Văjăia,
Ocolii lumea cu ea.
(Gândul)*

Sacagiul

Vânzător de bragă

În alte clipe de răgaz, în copilărie, lui Petre Ispirescu îi plăcea să stea pe băncuța din fața porții și să privească lumea. Pe uliță treceau tot felul de negustori care strigau foarte tare pentru a-și vinde marfa. Bucureștiul era un oraș pitoresc pe ulițele căruia puteau fi văzuți ciorbagiul, sacagiul, cornarul, zarzavagiul, florăresele, bragagiul etc.

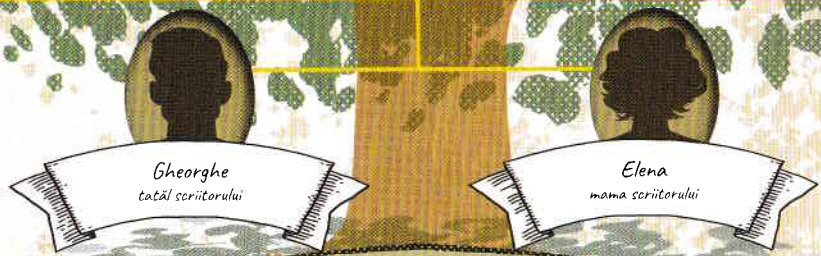

Vânzătoare de covrigi

Zarzavagii. Piață în București anilor 1850

LETRI

Familia
Ispirescu

ÎN ACELAȘI AN CU PETRE ISPIRESCU
S-AU NĂSCUT:

1830

Vasile Boerescu (m. 1883),
om politic, jurist, ziarist.
A fondat ziarul *Naționalul*.

Hector Malot (m. 1907),
scriitor francez. Cel mai
cunoscut roman al său
este *Singur pe lume*.

Emily Dickinson (m. 1886),
poetă americană, considerată
precursora imagismului, o
tendință de a sugera mesajul
prin intermediul imaginilor
vizuale și auditive, nu prin
intermediul discursului.

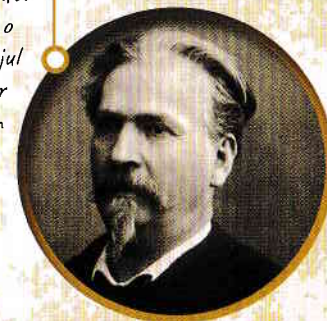
Mihai Pascaly (m. 1882),
actor, regizor, director de
teatru. Mihai Eminescu a
făcut parte din trupa lui
de actori și a participat la
turneele organizate de el.

Jules de Goncourt (m. 1870),
scriitor francez. A scris mai multe
opere în colaborare cu fratele său
Edmond: *Sora Filomena*,
Doamna Gervaisais.

Paul Heyse (m. 1914), scriitor german,
laureat al Premiului Nobel pentru
Literatură în 1910.

Frederic Mistral (m. 1914), poet
francez de limbă provençală, laureat al
Premiului Nobel pentru *Literatură* în
1904. A făcut parte din juriul care i-a
acordat lui Vasile Alecsandri premiul
pentru poezia *Cântecul gînteii latine*.

LBRIS

We know
books

Petre Ispirescu

Opere

Ilustrații de Șerban Andreescu

DPH

București, 2024

LBRIS

We know
books

PRĂSLEA CEL VOINIC ȘI MERELE DE AUR

A fost odată ca niciodată; că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti; de când făcea ploșșorul pere și răchita micșunele; de când se băteau urșii în coade; de când se luau de gât lupii cu mieii de se sărutau, înfrățindu-se; de când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și s-arunca în slava cerului de ne aducea povești.

Era odată un împărat puternic și mare și avea pe lângă palatele sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai văzuse până atunci, p-acolo. În fundul grădinii avea și un măr care făcea mere de aur și, de când îl avea el, nu putuse să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le vedea înflorind, crescând și pârguindu-se, venea oarecine noaptea și le fura, tocmai când erau să se coacă. Toți paznicii din toată împărăția și cei mai aleși ostași, pe care îi pusese împăratul să pândescă, n-au putut să prindă pe hoți. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise:

– Tată, am crescut în palatele tale, m-am plimbat prin această grădină de atâtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinii, dar n-am putut gusta niciodată din

ele; acum a dat în copt, dă-mi voie ca nopțile astea să păzesc eu însumi și mă prind că voi pune mâna pe acel tâlhar care ne jefuiește.

– Dragul meu, zise tată-său, atâția oameni voinici au păzit și n-au făcut nicio ispravă. Doresc prea mult să văd la masa mea măcar un măr din acest pom care m-a ținut atâta sumă de bani și de aceea, iată, mă înduplec și te las ca să pândești, măcar că nu-mi vine a crede că o să izbutești.

Atunci, fiul împăratului se puse la pândă o săptămână întreagă: noaptea pândea și ziua se odihnea; iar când fu într-o dimineață, se întoarse trist la tată-său și-i spuse cum priveghease până la miezul nopții, cum mai pe urmă îl apucase o piroteală de nu se mai putea ținea pe picioare, cum, mai târziu, somnul îl copleși și căzu ca un mort, fără să se poată deștepta decât tocmai când soarele era ridicat de două sulite și atunci văzu că merele lipsesc.

Nepoftită fu mâhnirea tatălui său, când auzi spunându-i-se astă întâmplare.

De silă, de milă, fu nevoit a mai aștepta încă un an, ca să facă și voia fiului său cel mijlociu, care cerea cu stăruință de la tată-său ca să-l lase și pe dânsul să pândescă și se lega că el va prinde pe hoții care îi făceau atâta întristare.

Timpul veni, merele începură a se pârgui; atunci, fiul său cel mijlociu păzi și el; dar păți ca și fratele său mai mare.

Tată-său, deznădăjduit, pusese în gând să-l taie; dar fiul său cel mic, Prăslea, veni cu o rugămintă către tată-său și-i zise:

— Tată, atâția ani l-ai ținut, ai suferit atâtea ne cazuri de pe urma acestui pom, mai lasă-l, rogu-te, și anul acesta, să-mi încerc și eu norocul.

— Fugi d-aci, nesocotitul, zise împăratul. Frații tăi cei mai mari, atâți și atâți oameni voinici și deprinși cu nevoile n-au putut face nimic, și tocmai tu, un mucos ca tine, o să izbutești? N-azi tu ce prăpăstii spun frații tăi?

Împăratul se înduplecă să mai lase încă un an pomul.

Sosi primăvara. Pomul înflori mai frumos și legă mai mult decât altădată. Împăratul se veseli de frumusețea florilor și de mulțimea roadelor sale, dar când se gândea că nici în anul acesta n-o să aibă parte de merele lui cele aurite, se căia că l-a lăsat netăiat.

Prăslea se ducea adesea prin grădină, dădea ocol mărilor și tot plănua. În sfârșit, merele începură a se pârgui. Atunci, fiul cel mai mic al împăratului zise:

— Tată, iată a sosit timpul; mă duc să pândesc și eu.

— Du-te, zise împăratul, dar negreșit că și tu ai să te întorci rușinat ca și frații tăi cei mai mari.

— Pentru mine n-are să fie așa mare rușine, zise el, fiindcă nu numai că sunt mai mic, dar nici nu mă leg ca să prind pe tâlhari, ci numai o încercare să fac.

Prăslea dus în grădină a fost. Cum veni seara, se duse, își luă cărți de citit, două țepușe, arcul și tolba cu săgețile. Își alese un loc de pândă într-un colț pe lângă pom, bătu țepușele în pământ și se puse între ele, așa cum să-i vină una dinainte și

